Minneord om Rein Lae Solberg –

28.06.1935 – 07.12.2024



Rein Lae Solberg fikk i september 2023 overrakt Kongens fortjenstmedalje for sitt langvarige engasjement og enorme innsats for rosene.
Foto: Kristin Maute

Rein Lae Solberg, Norsk Roseforenings stifter og «far», døde plutselig lørdag 7. desember. Han hadde tatt på seg finklær for å være med på julebord i boligsameie hvor han bodde, da han kjente smerter i brystet og utløste trygghetsalarmen. Da ambulansefolkene kom til hans adresse, var han allerede død. Dermed var et aktivt liv over. Hans svært aktive innsats for rosesaken ble lagt merke til og han mottok Kongens fortjenstmedalje høsten 2023. Han fylte 89 år den 28. juni 2024.

Begravelsen fant sted fredag 20. desember i den vakre middelalderkirken i Råde. Kirken var nærmest full av familie og nære venner, samt offiserskollegaer og andre venner fra hans samfunnsaktive liv. Norsk roseforening var representert ved Gro Medlien og undertegnede. Gro var redaksjonsmedarbeider og høyre hånd for Rein i de første årene av Rosebladets eksistens. Rein ble gravlagt ved siden av sin kjære Nan, som gikk bort i 2005.

Da Norsk Roseforening fylte 40 år, i september 2022, skrev jeg en artikkel om Rein i Rosebladet nr. 3/ 2022 og benevnte ham som roseforeningens far. Det hørtes kanskje litt svulstig ut, men det er allikevel en udiskutabel sannhet. Rein hadde fått interessen for roser inn i blodet, ved at han og familien hans bodde i San Antonio i Texas fra 1977 til 1979, hvor han var forbindelsesoffiser for norske flykadetter. Her var det et aktivt rosemiljø og Rein meldte seg inn i den lokale roseforeningen, hvor han fikk opplæring i stell av roser og ikke minst, han ble kurset i bedømming av roser for utstillinger.

Etter hjemkomsten fra USA, ble Solberg beordret til operasjonsstaben i Forsvarets overkommando og måtte bo på hybel i Oslo. Ganske så umiddelbart begynte han å undersøke hvilke organisasjoner som hadde rosedyrkning på agendaen. Han fant fram til Blomstervenners Klubb i Oslo og Det norske Hageselskap, men ingen ren forening for roser. Hageselskapet hadde ansvar for den norske delen av Nordisk Rosenselskab, som var startet allerede i 1973. Etter Rein sin oppfatning var Nordisk Rosenselskab knapt nok synlig for roseinteresserte hagefolk, noe han tok tak i ved flere senere anledninger. Rein hadde en særdeles god sans for å lete seg fram til personer som hadde pasjon og interesse og også faglig tyngde for rosesaken i Norge. Disse fant han i Blomstervenners klubb i Oslo og i Hageselskapet, samt fagperson og rosekspert Arne Lundstad på NLH, Ås. Den 4. september 1982 ble Oslo roseforening unnfanget, som en underavdeling av Det norske Hageselskap. Allerede på årsmøtet i 1985 ble det vedtatt at foreningen skulle skifte navn til Norsk Roseforening, noe som innebar at man forlot hageselskapet. Solberg reiste land og strand rundt og agiterte for rosesaken, som medførte at det ble dannet fylkes- eller regionavdelinger landet rundt. Norge var først ute i Skandinavia med spesialforening for roser og vi er på trygg grunn når det slås fast at Rein Lae Solberg kan karakteriseres som Norsk roseforenings far! Rein var roseforeningens leder i de første 12 år, fra 1982 til 1994, samtidig som at han også var Rosebladets første redaktør. Som et lite kuriosa skal nevnes at Spinosissimahybriden 'Red Nelly', som Rein stiftet bekjentskap med på Dømmesmoen ved Grimstad på rosekurs ledet av Arne Lundstad, i ettertid ble en av Reins yndlingsroser.

Solberg tok initiativ til at det ble planlagt og anlagt en egen visningshage for roser på Tomb jordbruksskole i Råde i 1990. Dette var i samarbeid med skolen og hagebrukslektor Sigmund Dale. Rein fikk også til et samarbeid med ulike utenlandske roseforedlingsfirmaer, som gav nye rosesorter til hagen for testing og evaluering mot sykdommer og for å vurdere herdighet. Dale og Solberg utarbeidet egne testskjemaer og metoder for vurdering av rosesortene gjennom vekstsesongen. Rosehagen ble nedlagt i 2015, etter at frivilligheten på dugnadssektoren avtok betraktelig og skolens interesse ikke lenger var tilstedeværende. Jeg vet at Rein tok det tungt at rosehagen ble nedlagt.

Etter at Rein var blitt pensjonist i 1994 startet han opp sitt eget firma, kalt Roseexperten, hvor han drev rådgivningsvirksomhet. Senere fikk han leie et areal nord for Karlshus sentrum og etablerte et roseutsalg, som etter hvert ble kjent over hele Østlandet under navnet Roseexperten. Her drev han i 8 år, og solgte i gjennomsnitt 7000 roseplanter i sesongen. Dessverre ble det etter hvert uenighet med grunneier, som medførte at han sluttet med utsalget. Som følge av dette overdro Rein salg av roser til det lokale firmaet Lundeby gartneri, som han i flere år var konsulent for. Lundeby gartneri ble fort et navn i rosemarkedet etter dette.

I 1997 ble Rein Lae Solberg valgt inn i den internasjonale roseforeningen (WFRS) sitt styre, som visepresident for Nord-Europa og Norden på BeNeLux-konferansen i Belgia for en periode på 3 år. Han ble gjenvalgt i Houston, Texas i 2000 for nye 3 år og gikk av i 2003. At han ikke fortsatte, skyldtes at mye av reisingen måtte dekkes av egen lomme - og det var mye reising, ikke bare i Europa. Rein ble hedret med den internasjonale roseforeningens nest høyeste utmerkelse. Han fortsatte imidlertid som rosedommer og med foredragsvirksomhet.

På roseutstillingen i Freiaparken i 2007, på 25-årsjubileet til roseforeningen, ble Rein utnevnt som æresmedlem, blant flere andre. Her holdt han en tale hvor han fortalte



Rein er rosedommer i Tollcross Park i Glasgow i 2007.

om starten. Han sa: «Hvordan begynte det? Jo, Frognerparken 4. september 1982, med Dagfinn Tveito fra Hageselskapet, Åge Gylling og Knud Buhl fra Nordisk Rosenselskab i Danmark, hadde innkalt til stiftelsesmøte av en norsk roseforening. Blomstervenners klubb ved Øystein Rossow og Ragnar Falck Andersen og jeg var der som ivrige entusiaster og engasjerte oss. Norges mest kjente rosemann, Arne Lundstad, var der. Aftenposten var der. Og det var fint vær.»

I januar 2023 ble jeg forespurt av en ildsjel, som også er prest og journalist, Bo Johannes Hermansen i Råde, om jeg ville skrive et anbefalingsbrev til slottskanselliet på vegne av Norsk Roseforening, som vedlegg til søknad om æresbevisning (Kongens fortjenestemedalje) til Rein Lae Solberg. Som sagt så gjort. En dag midt i september samme år ringte Rein til meg og spurte om jeg hadde anledning til å delta i et arrangement i Råde kommune den 27. september. Hva skjer der? Spurte jeg. Jeg skal få en medalje, sa Rein. Overrekkelsen av Kongens fortjenstmedalje fant sted i formannskapssalen i Råde kommune på ettermiddagen den 27. september. Overrekkelsen ble ledet av statsforvalter Valgerd Svarstad Haugland, som representerte Kongen og ordfører René Rafshol (H). Ellers var hele familien og venner til stede. Statsforvalteren fortalte at Reins omfattende arbeid for rosesaken gjorde utslaget for tildelingen. Jeg ble varm innvendig, når Svarstad Haugland leste opp anbefalingsbrevet på vegne av roseforeningen. Jeg vil sitere fra siste del av anbefalingen: «Det er ingen i rosemiljøet i Norge som jeg kjenner til, som har gjort så mye for så mange. 'Han har stått i stormen og stått han av'. Han har påtatt seg mange oppgaver for rosesaken og fullført dem. Hvis det er noen enkeltperson i dag, som fortjener ekstra heder, så er det Rein». Den 9. april 2024 var Rein Lae Solberg i audiens på det kongelige slott. Han ble ledsaget av sin svigersønn. Det var til sammen 24 deltakere som hadde mottatt medaljen. Det var Kronprinsregenten som ledet audiensen, da Kongen var sykmeldt. Etter omvisning på slottet ble alle passert ved småbord i Ballsalen og Rein ble plassert ved siden av Dronningen og der gikk praten livlig, ifølge svigersønn Martin Nygårdsmoen.

På minnestunden i Furuly menighetshus på Karlshus i Råde etter begravelsen, var det en hyggelig og lett stemning, selv om familiens overhode hadde gått bort. Det var bare kjære og morsomme minner, som ble fortalt om Rein og hans sterke engasjement for saker som opptok ham. Utenom familien sin, var roseforeningen og rosesaken i vid forstand hans store pasjon. Det var mange der som hadde morsomme historier å fortelle om Rein. Han var en person med et stort engasjement, stor arbeidskapasitet, sterk vilje og temperament. Det var nok noen som lot seg irritere over væremåten hans noen ganger. Men når Rein forstod at han hadde tatt feil, var han raus og ydmyk. Jeg lyser fred over Rein Lae Solbergs gode minne.

For Norsk Roseforening, avd. Østfold
Ola Lauritz Larsen